

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 213 • Vychází 16. září 2021

Milé čtenářky, milí čtenáři,

začnu citátem z knihy *Krása jednoduchosti*, která letos vyšla v češtině a o níž Vám přineseme více informací v dalším čísle Ďáblíka. Napsal ji Satiš Kumár, mírový a environmentální aktivista, bývalý džinistický mnich a zakladatel známé Schumacher College, mezinárodní školy pro ekologická studia. V kapitole o odpouštění píše: „Přijde doba, kdy si člověk uvědomí svou pošetilost a požádá Zemi o odpuštění. Prozatím však většina lidí svou hloupost a bezohlednost nevidí. Stále věří, že mají právo přírodní svět využívat dle libosti, aby se dostalo rostoucím nárokům globální konzumní společnosti. Ačkoliv po celém světě stoupá počet lidí, kteří chápou, že lidstvo musí žít jednoduše – v souladu s limity omezené velké Země – a nepovažovat přírodu za svého otroka, pořád jsou v menšině. Může ještě chvíli trvat, než zjistíme, že jde o zásadní omyl. Pokud si však své chyby neuvědomíme včas, pak se bohužel přežití lidstva nevyhnutelně ocitne v ohrožení.“

Obávám se, že mnoho času nám již nezbývá. Předvolební kampaň vstupuje do finise a zanedlouho budeme vědět, jakou jsme si zvolili budoucnost tady uprostřed Evropy. Koho zvolit, to si musíte rozhodnout sami. Na následujících stránkách najdete zhodnocení volebních programů s ohledem na životní prostředí, na kterém jsme spolupracovali se Zeleným kruhem a Hnutím DUHA, třeba Vám pomůže. Téma ochrany životního prostředí ale jinak v kampani na ulicích, letácích či bilboardech příliš nevidíte. Zaskočilo mne, jak moc chybí i ve veřejno-právních médiích navzdory tomu, že přicházející klimatická krize je realitou. Měli bychom vědět, jak příští vláda bude transformovat naši zemi, jak nás provede předsednictvím Evropské unie a jakou budoucnost chystá mladé generaci.

Ta se ostatně ptá také. Na pondělní debatu s lídryněmi a lídry stran, kteří neodmítli pozvání nevládních organizací do divadla Archa, se můžete podívat tu <https://www.youtube.com/watch?v=1X930RQChUg>. Studenti z Fridays for Future pak všechny zvou na stávkou a demonstraci, která se uskuteční v pátek 24. září, o níž píšeme také. Má upozornit, že tyhle volby o klimatu jsou.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Ptákům i zajícům se lépe daří v menších polích. Česká to nejsou!	str. 7-8
MŽP porušilo zákon a povolilo Počeradům vypouštět více rtuti	str. 11-12
Výsledky ankety „Zelená perla roku 2020“	str. 14-17

Analýza: strany většinově zelenají a před volbami slibují oživit krajinu i chránit klima

Zelení a Piráti se Starosty mají jednoznačně nejkomplexnější a nejkonkrétnější volební programy z hlediska řešení změny klimatu, napravení neudržitelného zemědělství, modernizace energetiky a zlepšení prostředí pro život. Solidní program pro ochranu klimatu a životního prostředí mají také ČSSD a koalice SPOLU. Naopak koalice Trikolory, Svobodných a Soukromníků (TSS) a SPD navrhuje ochranu životního prostředí nejvíce oslabit. O něco lepší, ale slabé jsou programy KSČM, ANO a Přísahy. Ukázala to analýza zpracovaná experty a expertkami Hnutí DUHA ve spolupráci se zástupci a zástupkyněmi dalších organizací asociace ekologických organizací Zelený kruh.

Doplňující anketa se 30 konkrétními otázkami ukázala, že téměř všechny strany, které se ankety zúčastnily, deklarují kladný postoj k ekologickým opatřením ve velké většině otázek. Nejsilnější shoda s ekologickými organizacemi je u Zelených (29 z 30 otázek) a ČSSD (27 z 30).

Přes dvě třetiny kladných postojů k řešení ekologických problémů mají Piráti (24), STAN (21) a Přísaha (21). U SPOLU je možné hodnotit jen 12 otázek, kde na 11 odpověděli "ano" a na jednu "ne". U SPD je podíl kladných a negativních postojů vyrovnaný (15:15).

Podrobné výsledky hodnocení programů dle čtrnácti ekologických témat a výstupy ankety jsou [ke stažení zde](#).

Zajímavé jsou posuny v hodnocení některých stran oproti volbám v roce 2017. Nejmarkantnější je to u ODS, která v roce 2017 byla (spolu se Svobodnými) nejhorší a tento rok podepsala výrazně lepší program koalice SPOLU. Naopak klimatický a ekologický program TOP 09 byl před minulými volbami silnější. Zezelenala také ČSSD (měla však solidní program již v roce 2017). V rámci koalice Pirátů a STAN se zlepšil hlavně STAN (který měl v roce 2017 velmi slabý program), ale mírně se zlepšili i Piráti, kteří však velmi dobrý program měli už v roce 2017. Zhoršilo se ANO.

Významná shoda mezi stranami panuje v otázce změny přístupu k zemědělské krajině a půdě. SPOLU, ČSSD, Piráti se STANem, Zelení a do jisté míry i KSČM navrhuje konkrétní řešení pro vracení života do krajiny, jako je povinnost minimálního podílu zelených ploch na zemědělské půdě či reforma zemědělských dotací s důrazem na ochranu přírody a krajiny. SPD navrhuje dílčí pozitivní řešení. ANO přichází s dílčími řešeními v technické oblasti, ale zcela pomíjí potřebné změny krajinné struktury.

Téměř všechny strany akceptují odklon České republiky od uhlí, výjimkou je TSS navrhuje dotěžení zásob uhlí a KSČM, která chce odklad termínu konce uhlí. Konkrétní termín konce uhlí však uvádějí jen Zelení (2030) a Piráti se STAN (2033). Piráti však v anketě souhlasili s rokem 2030. ČSSD mluví o konci uhlí v roce 2030 nepřímo (ale v anketě to potvrzuje explicitně). SPOLU zůstává na obecné úrovni, lídři KDU-ČSL

a TOP09 však veřejně deklarovali rok 2030. ANO naznačuje, že bude hledat cestu k rychlejšímu odklonu od uhlí, než je rok 2038, ale nic neslibuje. SPD a Přísaha počítají se zavíráním uhelných elektráren, nesdělují však detaily.

Konkrétní návrhy na rozvoj obnovitelných zdrojů předkládají ČSSD, SPOLU, Zelení a Piráti se STANem. ČSSD navíc mluví o potřebě zcela nové energetické koncepce s důrazem na plnění dekarbonizačních cílů 2030 i uhlíkové neutrality 2050. ANO přichází s velmi ambiciózním cílem ztrojnásobení výkonu OZE do roku 2025, ale neuvádí, jakým způsobem toho chce docílit. Obecně pozitivní je v oblasti obnovitelných zdrojů také KSČM. Přísaha a TSS pouze konstatují, že mají místo v energetickém mixu. SPD odmítá systém dotací na obnovitelné zdroje.

Jiří Koželouh z Hnutí DUHA říká: *“Strany dle svých programů a odpovědí v anketě ve většině případů opět více zezelenaly, když to srovnám s volbami v roce 2017 nebo 2013. Stále vedou Zelení, ale velmi se jim přiblížili Piráti se STANem. Dle programů by také mělo být příštím volebním období méně vyložených odpůrců ekologie. Například dříve silně anti ekologická ODS podepsala solidní ekologický program SPOLU. Programy, anketa a další předvolební deklarace ukazují, že politici správně vnímají rostoucí zájem Čechů a Češek o ochranu životního prostředí a řešení změny klimatu. Hnutí DUHA bude další čtyři roky usilovat o splnění ekologických závazků všech stran.”*

Daniel Vondrouš, ředitel Zeleného kruhu říká: *“Drtivá většina voličů požaduje, aby se ozdravení životního prostředí a ochrana přírody a klimatu staly hlavními prioritami. Analyzované volební programy na to reagují. Vyhýbají se ale nutným opatřením, která by mohla působit kontroverzně. Často odmítají prozradit, jak a kdy strana své vzletné cíle uskuteční. Navíc strany na předních místech kandidátek nenabízejí (snad až na pár výjimek) věrohodné osobnosti z oblasti ochrany životního prostředí. Právě ty by přitom mohly být zárukou, že hned po volbách nebudou sliby zapomenuty.”*

Zdeněk Vermouzek z ČSO říká: *“Dobrym příslibem jsou konkrétní návrhy pro ozdravení lesů u PirSTAN, SPOLU, Zelených i ČSSD. Bohužel řešením opravdu není masivní výsadba stromků, jak to navrhuje ANO. Nadějně působí návrhy na nová velkoplošná chráněná území, ať už jsou to národní parky Křivoklátsko a Soutok nebo nová CHKO Krušné hory. Největší výzvou v současné krajině zůstává příliš intenzivní zemědělství. Nutnost zásadních změn si uvědomuje většina stran, včetně konkrétních kroků, jako je ponechání části půdy pro přírodu, zásadní reforma dotační politiky nebo významné rozšiřování ekologického zemědělství. Nejbližší roky ukáží, zda jsou již problémy dostatečně rozsáhlé, a veřejné mínění dostatečně silné, aby příští vláda našla k opravdu podstatným změnám odvahu. Profitovali bychom z toho všichni.”*

Lukáš Hrábek z Greenpeace říká: *„Některé politické strany si už nyní uvědomují, že je s těžbou a spalováním uhlí potřeba skončit kolem roku 2030. Ekonomická situace a rostoucí cena emisních povolenek totiž nedává uhlí moc dlouhou budoucnost a je třeba mít plán na útlum uhelného sektoru a spravedlivou transformaci uhelných regionů už pro následující roky. Ruku v ruce s tím jde i podpora obnovitelných zdrojů, kterou politické strany také vesměs deklarují, protože uhlí bude potřeba nahradit. Konkrétní kroky, jak zajistit konec uhlí a rozvoj obnovitelných zdrojů, ale v programech chybí, ty bude muset představit nová vláda.”*

Edvard Sequens z Cally říká: *„Českou, z hlediska životního prostředí chybí fascinaci jadernou energetikou, potvrzuje zaměření na její další rozvoj, a to nejen v Dukovanech, u všech hodnocených stran kromě ČSSD, která se jí vyhnula a jedinou čestnou výjimkou Zelených. SPD a KSČM by navíc mezi uvažované*

dodavatele vrátily Rusko a Čínu. Překvapující je, že většina stran, které odpověděly na anketu, nechtějí pro nový reaktor zvýhodněnou cenu, kterou by spotřebitelé platili po 30 až 60 let provozu, ale přitom pro ni některé hlasovaly v Lex Dukovany (SPD a ČSSD). Samosprávy dotčené hrozbou hlubinného úložiště radioaktivních odpadů uvítají, že Piráti, STAN, SPD, ČSSD a Zelení podporují, aby umístění nebylo možné bez souhlasu obcí.”

Tisková zpráva Hnutí DUHA a Zeleného kruhu

Studenti a studentky promítali laserem na Strakovu akademii “TADY SE KLIMA NEŘEŠÍ”

Hnutí Fridays for Future promítalo v pondělní večer 6. 9. 2021 na Strakovu akademii své požadavky a vzkazy pro nadcházející vládu. V průběhu večera se na zdi objevilo několik textů. Např. “VOLBY JSOU O KLIMATU” nebo “KONEC UHLÍ 2030”. Aktivistky a aktivisté zmínili i nadcházející stávkou za klima, která se bude konat 24. září po celém světě.

Účelem večerního promítání bylo uveřejnění jejich požadavků. Jedná se o seznam kroků, které podle nich musí nadcházející vláda udělat v řešení klimatické krize.

„Řešení klimatické krize musí být prioritou nadcházející vlády. Naše tři hlavní cíle jsou jasné. Chceme, aby příští vláda dělala konkrétní kroky pro udržení oteplení planety pod hranicí 1,5 °C v porovnání s dobou před průmyslovou revolucí, tržní politiku neviděla pouze jako rostoucí HDP, ale brala ohled na spokojený a plnohodnotný život jedinců v souladu s přírodou a klimatem. A v neposlední řadě dále nepodporovala nespravedlnost, kterou klimatická krize pro lidstvo představuje. Nejchudší vrstvy společnosti nemohou platit za hrozivé dopady klimatických změn,“ řekla mluvčí hnutí Klára Bělíčková.

Ve svých požadavcích hnutí Fridays for Future nadcházející vládu například vyzývá, aby skončila s těžbou i spalováním uhlí nejpozději do roku 2030. Aby vláda podpořila spravedlivou transformaci uhelných regionů včetně rekvalifikace a zajištění důstojné práce pro zaměstnance fosilního průmyslu. Studenti a studentky také volají po nestranné ministryni pro klima, která by meziřesortně řešila klimatickou krizi. „Podporujte drobné, střední a ekologické zemědělce, ne agrobary“ zní dále jeden z požadavků. Celý seznam zveřejnili na svém webu volbyproklima.cz, který jako středoškoláci vytvořili sami.

“TADY SE KLIMA NEŘEŠÍ” byl z dalších promítnutých textů. Podle členů a členek hnutí se klima neřešilo v minulých letech dostatečně.

„Tyhle volby jsou pro řešení klimatické krize zásadní. Jako studentky a studenti často nemáme možnost volit a rozhodnout tak o své budoucnosti. Apelujeme proto na voliče a voličky, aby 8. a 9. přišli k volbám a svým hlasem podpořili vládu, pro kterou bude klima v následujícím volebním období prioritou. Další čtyři roky prázdných slov a planých slibů už si nemůžeme dovolit. Teď, nebo nikdy!“ řekla mluvčí Klára Suková.

Tisková zpráva Fridays for Future

Studentstvo bude 24. září znovu stávkovat za klima. Chtějí upozornit veřejnost, že tyto volby budou o klimatu

Středoškoláci a středoškolačky opět opustí lavice a zúčastní se globální stávky za klima. Po celém světě vyjdou studenti a studentky do ulic 24. září. Klimatická krize se musí řešit celosvětově, ale politici a političky ze všech koutů světa stále nedělají dost. České odvětví mezinárodního hnutí Fridays for Future proto cílí na nadcházející volby do poslanecké sněmovny.

Studenti a studentky se opět chystají do ulic. Mladí aktivisté se mimo jiné odvolávají na v srpnu zveřejněnou část šesté hodnotící zprávy Mezivládního panelu OSN pro změnu klimatu. Podle zprávy stojíme před několika body zlomu. Pokud tyto hranice překročíme, klimatickou změnu a její dopady již nepůjde zastavit. Podle jednoho ze scénářů budoucího vývoje má však lidstvo stále šanci udržet globální oteplení pod bezpečnou hranicí 1,5 °C oproti době před průmyslovou revolucí. Abychom toho dosáhli, musíme v nejbližších letech podstatně snížit množství vypouštěných emisí skleníkových plynů. Právě říjnové volby a nadcházející volební období budou podle studentů zásadním milníkem pro řešení klimatické krize.

*„Nacházíme se v klimatické krizi, ke které podstatně přispívá Česká republika. Vláda, která vzejde z říjnových voleb, bude hrát stěžejní roli v řešení klimatické krize. Nemůžeme čekat další čtyři roky. Musíme se snižováním emisí skleníkových plynů začít ihned. Stávkujeme už přes dva roky a věci se dávají do pohybu, ale hrozivě pomalu. Nadcházející volby nesou symbolické heslo **Teď nebo nikdy**. Další čtyři roky bez klimatické akce odnesou naše děti a další generace.“* řekla mluvčí Fridays for Future Stela Joudal.

Aktivisté i aktivistky dále představili své požadavky, ve kterých apelují na budoucí vládu. Česko má podle studentů tři hlavní cíle:

- Udržet globální oteplení pod 1,5 °C v porovnání s teplotami před průmyslovou revolucí;
- Změna cíle: Od HDP ke spokojenému životu v planetárních mezích;
- Tvořit klimaticky i sociálně spravedlivou společnost

„Neustále slyšíme argument protistrany: Dokud nemáte plán, jak tuto krizi řešit, tak za námi nechodte. Teď ale konkrétní požadavky máme. A Česká republika je potřebuje naplnit. Dochází nám čas a každá země včetně ČR je zodpovědná za svůj podíl na klimatické krizi.“ řekla mluvčí Fridays for Future Klára Bělíčková.

Největší česká stávka za klima bude probíhat v Praze na Malostranském náměstí 24. září se symbolickým začátkem za minutu dvanáct. Stávkovat se bude i v dalších městech, například v Brně nebo Ostravě.

„Pozice ministryně bez portfeje pro klima může pomoci České vládě meziřesortně koordinovat agendu ochranu klimatu. S řešením klimatické krize nesmíme čekat na stranické pletky, a proto by tuto pozici měl zastávat někdo odborný a nadstranický,“ uvedl člen hnutí Petr Doubravský.

Tisková zpráva Fridays for Future

Čmeláci (zatím) bez dovozu

Jak už jsme v Ďáblíku psali, účastní se Calla v posledních letech řízení o výjimkách z ochranných podmínek čmeláků pro tzv. opylovací službu. V kostce řečeno jde o prodej laboratorně šlechtěných čmeláků, jejichž úkolem je opylovat různé plodiny ve sklenících, fóliovnících nebo i ovocných sadech a jiných venkovních kulturách.

Háček je v tom, že jde ve většině případů o nepůvodní čmeláky zemní různých poddruhů, případně i jejich kříženců, kteří se z různých důvodů nesmějí dostat do naší přírody a křížit se s našimi původními populacemi. Aby se riziko snížilo, mají dodávané úlky malý vletový otvor, kterým by neměly projít čmeláčí královny, ale pouze nepohlavní dělnice a bohužel i trubci. Dalším opatřením proti úniku nepůvodních genů do naší přírody je proto likvidace celého hnízda po 6 – 8 týdnech, např. zmražením nebo spálením.

Krajský úřad Jihočeského kraje prozatím výjimky nepovoluje. Calla se těchto řízení účastní a prozatím podává negativní stanoviska. Domníváme se, že rizika pro divoké populace čmeláků jsou v tomto případě příliš velká a navíc nedostatečně prozkoumaná. Apelujeme proto na princip předběžné opatrnosti a upozorňujeme také na etickou stránku věci, neboť čmeláky tento postup degraduje na jakési opylovací stroje, které následně usmrtíme a zkompostujeme.

V posledním správním řízení se firma, která chtěla laboratorní čmeláky nizozemské firmy ze slovenského chovu dodávat do jihočeských sadů, odvolala k ministerstvu životního prostředí, které však zamítavé rozhodnutí krajského úřadu potvrdilo. Znamená to, že v Jihočeském kraji aktuálně nelze tyto čmeláky vůbec prodávat, a to ani pro opylovací službu, ani do soukromých rukou. Pokud tedy někdo laboratorně šlechtěné čmeláky využívá, porušuje zákon.

Zejména ve volné přírodě se přitom řešení přímo nabízí – podporovat co nejširší spektrum původních opylovačů a zdravou, pestrou krajinu. Je to ale řešení časově náročné, zatímco laboratorní čmeláky by vám firma dodala až pod nos.

Jiří Řehounek

Ptákům i zajícům se lépe daří v menších polích. Česká to nejsou!

Vyšší druhová rozmanitost ptáků a jejich početnost souvisí s velikostí půdních bloků. Ukazuje to výzkum vědců v příhraničních oblastech ČR a Rakouska. Odborníci zjistili, že v Rakousku je bohatší zastoupení ptáků. Vědci ve studii také navrhuji ochranná opatření, která by pomohla biodiverzitě i proti erozi.

Vědci porovnávali velikost polních celků a jejich strukturu s početností a druhovou skladbou polních ptáků. Pomocí dvou nezávislých souborů dat zjistili 1,5krát vyšší početnost a druhovou bohatost ptáků v zemědělské krajině v Rakousku ve srovnání s Českou republikou.

„Většina druhů polních ptáků byla v Rakousku výrazně početnější, přičemž největší rozdíly byly nalezeny například u skřivana polního, strnada obecného, špačka obecného, tedy u ikonických druhů zemědělské krajiny s dlouhodobým poklesem početnosti v celé Evropě,“ říká Martin Šálek z Ústavu biologie obratlovců AV ČR a České společnosti ornitologické (ČSO).

Homogenizace, tedy ztráta různorodosti krajiny, je považována za zásadní proces, který ovlivňuje biologickou rozmanitost zemědělské krajiny. Nicméně není to proces jediný. Následná modernizace a chemizace

zemědělství problém s úbytkem biodiverzity ještě prohlubuje. Oddělit účinky homogenizace od ostatních vlivů prostředí, jako je různé zastoupení krajinných prvků (například remízky či křovinaté koridory) či celková rozloha polí v krajině, je však obtížné a testuje se jen zřídka.

„Tato studie si dala za cíl porovnat ptačí společenstva zemědělské půdy ve dvou přeshraničních regionech, které mají podobný podíl orné půdy a krajinných prvků, ale výrazně se liší ve velikosti polních celků,“ vysvětluje Martin Šálek.

V sousedním Rakousku dodnes fungují soukromé farmy a hospodaří se na menších polích. Naopak Česko je absolutním evropským rekordmanem ve velikosti polních celků, 57 % orné půdy je v blocích o velikosti nad 20 hektarů. Z tohoto důvodu je česko-rakouské příhraničí i nyní, více než 30 let po pádu železné opony, ideálním prostorem pro zkoumání vlivu homogenizace krajiny na její biodiverzitu.

„Z našich výsledků je zřejmé, že negativní vliv kolektivizace české krajiny má vliv nejenom na ptáky, ale na celkovou biodiverzitu zemědělské krajiny,“ říká Martin Šálek. *„Vliv velkých polních celků i na další druhy v zemědělské krajině demonstruje také naše předchozí studie, která prokázala, že populační hustota zajíce polního byla 3,8–9,6x vyšší v Rakousku než v různých regionech České republiky.“*

Po nástupu komunismu v Československu v roce 1948 došlo k zásadní proměně zemědělské krajiny. Z drobných polí do velikosti 0,25 ha vznikaly obrovské lány o rozloze až několik desítek hektarů, které měly usnadnit obdělávání a management půdy. Scelování polních celků vedlo k zániku mezí, polních cest, alejí, křovinatých a lesnatých koridorů a z původně pestré a mozaikovitě krajiny se tak stala homogenní krajina. Česká pole jsou teď největšími polními celky v Evropě.

Výsledky studie mají důležitý aplikovaný potenciál. „Rozdělením velkých lánů do menších polí, například polními mezemi, biopásky či křovinatými koridory, můžeme výrazně přispět k podpoře biologické rozmanitosti, ale i různých ekosystémových služeb či zadržování vody v krajině,“ říká Martin Šálek. „Jednou z možností může být větší a dlouhodobější finanční podpora zemědělské produkce pro zemědělské subjekty hospodařící na drobných polích s vyšším zastoupením krajinných prvků,“ vyjmenovává vědec možná řešení. Tato opatření nejen biodiverzitě zemědělské krajiny pomůžou, ale mohou přispět i ke snížení eroze půdy.

Na výzkumu, který vedli badatelé Ústavu biologie obratlovců AV ČR, spolupracovali vědci z pěti institucí. Studii zveřejnil časopis *Agriculture, Ecosystems and Environment*.

Snaha odborníků o změnu v rámci Společné zemědělské politiky v Evropské unii již přinesla drobná zlepšení i pro Českou republiku, např. omezení produkce jedné plodiny na souvislé ploše maximálně na 30 ha a povinný podíl minimálních 4 % neproduktivních ploch.

„Bohužel, současný návrh Společné zemědělské politiky Evropské unie na příštích sedm let bude nadále podporovat přístup intenzivního zemědělství, který dále povede k masivnímu úbytku biologické rozmanitosti,“ podotýká Martin Šálek. „Sice omezení produkce jedné plodiny na souvislé ploše maximálně na 30 ha povede k rozčlenění lánů, což je posun k lepšímu, ale takto velká pole stále moc potenciálu pro biologickou rozmanitost nenabízejí. Stejně tak povinný podíl minimálních 4 % neproduktivních ploch je žalostně málo pro podporu biodiverzity.“ Snahou odborníků z ČSO je nyní návrh motivačního ekoschématu, například s bonifikací za snížení výměry polí, navýšením počtu pěstovaných plodin a s omezením používání chemie. „Nicméně polní ptáci i naše budoucí generace si zaslouží mnohem ambicióznější plán a rychlou nápravu intenzivního obhospodařování zemědělské krajiny, která stále trpí důsledkem kolektivizace,“ uzavírá Martin Šálek.

Tisková zpráva Ústavu biologie obratlovců AV ČR

Kolaps hraboší populace se odrazil ve špatné sezóně kriticky ohrožených sýčků

Zatímco loni se ornitologové z České společnosti ornitologické (ČSO) a Ústavu biologie obratlovců AV ČR radovali z rekordního počtu 95 mláďat sýčků, letos je situace opačná. Ornitologové zatím zaznamenali jen 48 mláďat. Za významný propad může podle odborníků kolaps hrabošů, kterými sýčci mláďata přednostně krmí. Loni, při nadbytku hrabošů, mohli sýččí rodiče uživit i snůšku s rekordními sedmi mláďaty, sýččí pár průměrně vyvedl 5 mláďat. Letos, kdy hrabošů ubylo, spadl průměr vyvedených mláďat sýčků na dvě. Ornitologové očekávají, že populace sýčků významně oslabí, protože letos není dostatečná zásoba mladých jedinců, kteří by doplnili a podpořili stávající populaci. Sýček obecný patří v ČR mezi kriticky ohrožené druhy a s počtem asi sto párů je už nyní na pokraji vyhynutí. I z tohoto důvodu byl pro sýčka loni vypsán záchranný program pod záštitou Ministerstva životního prostředí.

Po loňské euforii z téměř stovky vyvedených mláďat je letošní bilance smutná zpráva. „Celkově jsme spočítali 32 hnízdění, což je o jedno méně než loni. Skutečný počet hnízdních párů bude jistě vyšší, ale pravděpodobně nepřesáhne 50 párů v celé oblasti severozápadních Čech, kde se současně nachází největší populace sýčků v České republice. Minulý rok sýčkové průměrně vyvedli 4,7 mláďete na snůšku, letos to bylo jen 2,4 mláďete na snůšku. Za úbytek může přednostně kolaps populace hrabošů. Loni byli hraboši na populačním vrcholu a jejich predátorům – sovám a dravcům – se díky tomu dařilo. Nacházeli jsme

budky doslova zaskládané ulovenými hraboši. Jak jsme ale upozorňovali, hraboší populace se po vrcholu rázem zhroutí, což se stalo letos. Hrabošů je nedostatek a tento trend kopírují i sýčci,“ říká Martin Šálek, koordinátor ochrany sýčků z ČSO a Ústavu biologie obratlovců AV ČR.

K nedostatku hrabošů se přidal i další faktor, kterým bylo chladné jaro a s ním spojený nedostatek hmyzu, kterým se sýčci živí. „Chladné jaro vedlo i k tomu, že mnohé snůšky byly neúspěšné, například zastydla vajíčka anebo jeden z rodičů zahynul,“ doplňuje Šálek. Chladné jaro a dlouhá zima se pravděpodobně promítly už do výsledků jarního monitoringu houkajících samečků obhajujících teritoria a lákajících samičky. „Zaznamenali jsme 68 volajících samečků, což je o 6 více než loni. Vzhledem k velmi úspěšnému minulému roku je tento nárůst minimální. Důvodem skutečně může být dlouhá a na sníh bohatá zima a následné chladné jaro, které někteří dospělí sýčci nepřežili,“ říká Šálek.

Kvůli neúspěšné sezóně se ornitologové obávají nejhoršího. „Je jasné, že příští rok můžeme očekávat stagnaci či populační pokles, protože není dostatečná zásoba mladých jedinců, kteří by doplnili a podpořili stávající populaci. Přitom, sýčci jsou už teď na pokraji vyhynutí, když jich v Česku zbývá asi pouhá stovka párů,“ vysvětluje Šálek.

Dlouhodobým hlavním důvodem, proč sýček ubývá z české krajiny, je velkoplošné intenzivní zemědělství vedoucí ke ztrátě pestrosti krajiny, velkým lánům a úbytku různých krajinných prvků, které jsou pro sýčky i další biodiverzitu zemědělské krajiny zcela zásadní. Z naší dříve nejpočetnější sovy s desítkami tisíc párů je nyní sova nejohroženější, jejíž páry se počítají už jen na desítky. „Abychom sýčky podpořili, chráníme je přímo v terénu. Spolupracujeme se zemědělci, kteří jsou naši hlavní spojenci při ochraně sýčků a jejichž spolupráce si vážíme. Domlouváme šetrnější hospodaření, na louky umísťujeme berličky, ze kterých mohou sýčci lovit, a zároveň odstraňujeme nebezpečné technické pasti, jako jsou napáječky pro dobytek či sudy s vodou, kde se mohou sýčci utopit. Na farmy, kde sýčci žijí, umísťujeme budky, zabezpečené proti kunám a kočkám. Letošní pozitivní zprávou je vysoký počet obsazených budek. Letos sýčci zahníždili v 18 budkách, které jsme jim připravili, což je stejný počet jako loni,“ sděluje Šálek.

V současné době, kdy je populace na pokraji vyhynutí, musí ochránci přistupovat i k dalším alternativním metodám, jak podpořit počet vylétnutých mláďat. Letos se ochránci sýčků pokusili ve spolupráci se Zoo Plzeň podložit oplozená vajíčka ptáků z odchovu do hnízda jednoho dlouhodobě neplodného divokého páru. „Pokus bohužel nebyl úspěšný, pravděpodobně proto, že samice již na svých neoplozených vajíčkách seděla delší dobu,“ říká Šálek.

V posledních letech se ochránci sýčků zaměřují také na kroužkování mláďat a dospělců, které jim při zpětném odchytu řekne více o dlouhověkosti, přežívání, stabilitě teritorií a rozptylu mláďat. Z jednoho

hnízda, kde jsme minulý rok kroužkovali rekordních 7 mláděť, máme z letošního jara tři zpětné odchvy – jedno mládě se od místa kroužkování rozptýlilo 16 km, ale bohužel zahynulo zapadlé v komíně. Další dva odchycení ptáci, oba samečci, si našli teritorium 14 km od místa narození, spárovali se se samičkami a úspěšně zahnízdili. Takové vzdálené rozptyly mláděť ukazují pro sýčky pořád naději, že jednotlivé (sub)populace si stále vyměňují jedince a tím dochází k zamezení příbuzenského křížení. Bohužel plno jedinců se rozptýlí do oblastí, kde sýčci nežijí a v dalších letech se nezapojí do rozmnožování,“ vysvětluje Šálek.

Tisková zpráva ČSO

Mýty & fakta: Úplný obrázek spalovny odpadu v Novém Vráťě – díl 5.

Teplárna České Budějovice si u Institutu cirkulární ekonomiky (INCIEN) objednala studii „Role ZEVO v cirkulární ekonomice“, kterou dostali zastupitelky a zastupitelé jak Českých Budějovic, tak Jihočeského kraje a další lidé, kteří by mohli několikamiliardové investici Teplárny do velké celokrajské spalovny odpadu v Novém Vráťě u Českých Budějovic pomoci nebo ji komplikovat. Řada informací však ve zmíněné studii INCIEN chybí nebo jsou podány jen ve prospěch spalovny. Pro úplnější obrázek o projektu, který, pokud bude prosazen, na desítky let ovlivní nakládání s odpady v kraji, připravily Arnika, Hnutí DUHA a Calla stručnou publikaci „Mýty & fakta: Úplný obrázek spalovny odpadu s doplňkovým využitím energie (tzv. ZEVO) v Novém Vráťě“. [Stáhnout si ji můžete zde](#). Postupně Vám argumenty do debaty, která nás bude ještě dlouho provázet, představujeme na stránkách Ďáblíka.

Mýtus: Z jedné tuny odpadu zůstane po spálení 27 kilogramů zbytků, popílek a vápenný prach.

+ Tato kalkulace nezahrnuje strusku, popel a kotelní prach (z čištění pece). Z jedné tuny spáleného odpadu zbyde obecně řečeno 200 až 350 kg tuhých zbytků, tedy téměř třetina hmotnosti. I struska a popel obsahují značné koncentrace těžkých kovů, solí a toxických bromovaných dioxinů a dalších látek.

Mýtus: Použití škváry nebo strusky ke stavebním účelům místo jejich ukládání na skládky je v pořádku a je součástí oběhového hospodářství. Čím méně odpadu, tím lépe, a to samé platí i pro odpady ze spalování. Dělá se to tak ostatně i v jiných evropských státech, například v Dánsku, v Německu, ve Francii nebo v Belgii.

+ V popelu končí celá řada toxických látek, které se v něm běžně nesledují – například bromované dioxiny nebo nerozložené bromované zpomalovače hoření. Nekontrolované rozprášení těchto látek, které čekají na svůj brzký zákaz, v krajině je vysoce riskantním podnikem. Je to stejné, jako bychom použili popílek z uhelných elektráren. Jediné, co uvedeme tímto způsobem do dalšího oběhu, je celá škála toxických látek, nejde o žádný krok směrem k cirkulární ekonomice, tím je skutečná recyklace odpadů.

+ Použití popílků ze spaloven vede ke kontaminaci okolního prostředí včetně potravin dioxiny.

+ V Dánsku se sice struska a popel používají na zásypy a podobné účely, ale současně existuje registr míst, kde k tomu došlo. A i tak si na tuto praxi lidé stěžují, viz <https://arnika.org/vyuziti-odpadu-ze-spaloven-je-problematicke-ukazuji-zkusenosti-z-danska>. Řada evropských států strusku a popel na stavbách nepoužívá, patří k nim Irsko, Norsko, Rakousko nebo Švédsko.

Pokračování příště.

Edvard Sequens

Dědečkové a bratraci

Opravdu si myslíte, že zajíc se vyvinul z bažanta? Tuhle sugestivní otázku mi před lety položil příslušník náboženské společnosti Svědkové Jehovovi při společné diskusi v rychlíkovém kupé. Že prý to tvrdí Darwin a darwinisté. Moje obhajoba evoluce pochopitelně nepadla na úrodnou půdu. V kostce jsem onomu pánovi vysvětlil, že Darwin ani darwinisté nic takového nikdy netvrdili.

Na druhou stranu i v lidech evoluci nakloněných přetrvávají sice méně divoké, ale dosti podobné teorie, např. o tom, že předky člověka jsou dnešní opice nebo konkrétně šimpanzi. Tím bychom však upřeli opicím či šimpanzům celý druhový vývoj, který je časově srovnatelný s tím naším. Šimpanzi prostě nejsou naši dědečkové, ale spíše bratraci.

A podobně jsou na tom i zajíci a bažanti, jen mají společného předka trochu vzdálenějšího. Prostě bratraci přes víc kolen.

Jiří Řehounek

MŽP porušilo zákon a povolilo Počeradům vypouštět více rtuti

Ministerstvo životního prostředí vydalo v závěru uplynulého týdne rozhodnutí o odvoláních ekologických organizací proti výjimce z emisních limitů pro uhelnou elektrárnu Počeradý. Rozhodnutí ministerstva zkrátilo trvání výjimky pro tři z pěti bloků elektrárny do roku 2024 místo původního roku 2025. Potvrdilo však výjimku umožňující vypouštět čtyřnásobně vyšší množství rtuti, než stanovuje nový limit. Ekologické organizace považují omezení výjimky za kosmetické a udělení výjimky za nezákonné (samotné MŽP dříve tvrdilo, že rozhodnutí o udělení výjimky přímo v rámci rozhodnutí o odvolání není právně možné) a zvažují podat na rozhodnutí správní žalobu k soudu.

Ekologické organizace považují udělení výjimky za selhání ministerstva v povinnosti chránit zdraví a životní prostředí a upozorňují, že v případě elektrárny Chvaletice (která přitom žádala o něco menší překročení limitu) již dvakrát výjimku zrušilo. I to je podle nich důvodem k soudnímu přezkumu rozhodnutí MŽP o Počeradech. Součástí případné správní žaloby by byl také návrh na udělení odkladného účinku, který by během soudního řízení zabránil škodám na životním prostředí a lidském zdraví. Pokud soud odkladný účinek žalobě udělí, výjimka nenabude právní moci až do konečného rozhodnutí soudu.

Uhelné elektrárny musí nové limity pro rtuť dle směrnice EU o průmyslových emisích od 17. srpna buď plnit, nebo mít platnou výjimku, jinak musí provoz uzavřít. Ministerstvo vydalo metodický pokyn, podle nějž mohou úřady počkat na dokončení řízení o výjimce, pokud proběhne v řádu několika týdnů. Elektrárna Počerady bude mít nyní (alespoň do doby rozhodnutí soudu) platnou výjimku. Naopak elektrárna Chvaletice pravomocnou výjimku nemá, a Krajský úřad Pardubického kraje jí tak musí přepsat nové limity do tzv. integrovaného povolení. Pokud nesplní limity, tak musí ukončit provoz.

Odstavení elektráren Počerady a Chvaletice by neohrozilo zásobování země elektřinou, loni totiž dohromady vyrobily 6,6 TWh elektřiny, zatímco přebytek (vývoz) elektřiny činil 10,15 TWh.

Lukáš Hrábek, tiskový mluvčí Greenpeace ČR, říká: „Úředníci ministerstva zřejmě cítili, že udělení výjimka pro elektrárnu Počerady je příliš benevolentní, proto ji o něco zkrátili, přestože dříve ministerstvo tvrdilo, že tento krok není z právního hlediska možný. Místo toho, aby rozhodnutí zrušili a vrátili věc krajskému úřadu jako v případě elektrárny Chvaletice, však výjimku potvrdili včetně příliš vysokého limitu pro vypouštění škodlivých látek. Rozhodnutí ministerstva je podivný kočkopes, který přichází několik týdnů po datu, kdy měla elektrárna začít plnit nové emisní limity. Nabízí se tedy hypotéza, že ministerstvo šlo v tomto případě úmyslně na ruku znečišťovateli, aby nemusel omezit provoz elektrárny. O správnosti tohoto postupu by měl rozhodnout soud.“

Jiří Koželouh, vedoucí energetického programu Hnutí DUHA, říká: „Po tomto nezákonném rozhodnutí přestalo být jasné, zda Ministerstvo životního prostředí řídí Richard Brabec nebo Pavel Tykač. Majiteli uhelné elektrárny Počerady totiž povolení, vypouštět čtyřikrát více rtuti než stanovuje nový evropský limit, přesně pasuje do byznysu - může dál poškozovat zdraví a neutrácet za filtry. Budeme usilovat o to, aby plýtvavá a nepotřebná uhelná elektrárna Počerady byla definitivně odstavena.“

Laura Otýpková, právnička Frank Bold, říká: „Jedná se o první případ, kdy by se řízení o výjimce mohlo dostat až před správní soudy. Není to náhodou - požadavky provozovatele na výši výjimky jsou jedny z nejvyšších v ČR. Oproti jiným řízením přitom provozovatel elektrárny Počerady neprojevil žádnou ochotu k ústupkům a během řízení trval na nepřiměřeně vysokém emisním limitu.“

Tisková zpráva Hnutí DUHA a Greenpeace ČR

Větre m ošlehané jádro

Při ohlédnutí za informacemi, které se týkají letošních extrémních vlivů počasí a českých jaderných elektráren se dá dohledat i několik, které svědčí o jejich poškození větrem. Informace zároveň obsahují větší množství dat o tom, co bylo v minulých letech pro větší bezpečnost jaderných zařízení uděláno a že se není třeba vnějších vlivů na jadernou bezpečnost obávat. V těchto zprávách figuruje též zemětřesení a povodeň. Kdyby se zprávy skutečně zaměřily pouze na silný vítr a na skutečně všechny škody, které letos zatím způsobil, došlo by se k překvapivým následkům.

Začnu u tornáda F4, které postihlo ve čtvrtek 24. června 2021 okolí Hodonína. SÚJB (Státní úřad pro jadernou bezpečnost) konstatuje pro případ, že by podobné tornádo prošlo přes atomovou elektrárnu v Dukovanech: „I když některé stavební konstrukce by byly asi i poměrně vážně poškozeny, ale se zachováním všech bezpečnostních funkcí odolají tornádu F4.“ Stovky „pofukušimských“ opatření již bylo v Dukovanech realizováno a měly by, jak uvádí provozovatel, odolat extrémním vlivům, přicházejícím možná za deset tisíc let. Selhání lidské technologie ve Fukušimě vyvolalo zemětřesení a tsunami. Extrémní vítr je ovšem trochu jiná kategorie a větry takové síly, se kterou od letoška nutno počítat, jsme u nás tisíciletí neměli.

V národní zprávě „Zátěžové zkoušky JE Dukovany a JE Temelín“ se v kapitole nazvané „Extrémní povětrnostní podmínky“ uvádí u Dukovan nejvyšší uvažovaná hodnota nárazového větru 60,6 m/s. Tornádo síly F4 začíná od rychlosti větru 75 m/s. Chladicí věže, které by podle zprávy neměly vydržet ani tornádo F3, mají už postavenou modernější náhradu. Překrýt celý objekt dukovanské elektrárny, kterému by se tím značně z odolnila rovná střecha i pro případ poškození extrémním větrem, by se asi vzhledem k jejímu stáří nevyplatilo.

Ve stejné zprávě k JE Temelín se pro extrémní výpočtové zatížení uvažuje rychlost větru 68 m/s. Jaderný okruh je zde oproti Dukovanům zakryt železobetonem a chladicí věže by měly být odolnější, protože zde nové náhradní chladicí věže nebylo nutno přistavět.

Budova temelínské strojovny letos neustála extrémní vítr, který zde prošel již den předtím, než se extrémní vlivy počasí projeví na Moravě. Ve středu 23. června

v noci porážel vítr v okolí jaderného zařízení staleté stromy a rozlámal tři stožáry VVN, vyvádějící elektřinu ze strojovny 2. bloku Temelína. Poškozením vyvedení výkonu pak provozovatel předčasné rychlé vypnutí 2. bloku poté odůvodnil. Zapomněl ale uvést, že to nebyl důvod jediný. Podle interního sdělení ČEZu byla též silným větrem „vpáčena jedna z vrat strojovny dovnitř“ a „srolována střecha strojovny“. Při nedávném dnu otevřených dveří mi bylo taktéž potvrzeno, že došlo k nadzdvžení střechy strojovny 2. bloku. Nepřehlédnutelný tam byl v těchto dnech obrovitý jeřáb, jehož činnost zřejmě též souvisela s opravami střechy poškozené strojovny. Ani ministerský předseda si při projíždce elektrárnou asi o hodinu dříve nemohl oprav nepovšimnout.

Podobně jako na nedostatečnou odolnost poškozené střechy strojovny nebylo v zájmu provozovatele upozornit ještě na jedno našťěstí nepoškozené vedení elektřiny, které o kousek dál křížuje vedení

se skácenými stožáry a přivádí naopak elektřinu ze sítě do odpojené elektrárny. V případě, že by toto přírodní vedení selhalo, by se musely spustit nouzové zdroje napájení. Podle výše uvedené zprávy je „odolnost linek 400 kV a 110 kV na nárazový vítr okolo 38 m/s“. V Temelíně proto zřejmě vítr foukal rychlostí srovnatelnou s tornádem F1.

Zdá se, že větrem ošlehaný Temelín by měl vyvolat přinejmenším odbornou diskuzi k tématům extrémní povětrnosti. Mělo by se nově ověřit, zda jsou bezpečnostní úpravy, které po fukušimské nehodě byly provedeny v Temelíně, ale zejména v Dukovanech, dostatečnou zárukou jejich bezpečnosti v měnícím se světě.

Pavel Vlček, Občanská iniciativa pro ochranu životního prostředí

Výsledky ankety „Zelená perla roku 2020“

V časopise ALTERNATIVA, který vydávaly Děti Země, byly v roce 1992 poprvé publikovány materiály „Spolku krušnohorských ropáků“, z nichž vyplývá, že na Zemi dochází k dichotomii dvou vysoce vyspělých druhů – Homo sapiens sapiens (člověka moudrého) a Petroleusmostensis (ropáka bahnomilného).

Celkem 81 členů nezávislé Komise ze 102 rozhodlo o vítězi 29. ročníku ankety „Ropák roku“ o anti ekologický čin (osoba, která se prosazováním nějaké stavby či záměru, vydáním rozhodnutí či budováním stavby nejvíce zasloužila o poškození životního prostředí) a 26. ročníku ankety „Zelená perla roku“ o anti ekologický výrok. Členy Komise jsou např. zoolog Mojmír Vlašín, ekologická ekonomka Naďa Johanisová či publicista Vladimír Just.

V minulých dílech jsme Vám představili vítěze obou anket a finalisty Ropáka roku. Nyní se v posledním díle zaměříme na zbývající finalisty Zelené perly roku.

Zelená perla roku 2020 – 2. až 17. místo

2) Andrej Babiš, předseda české vlády, poslanec Poslanecké sněmovny P ČR a předseda hnutí ANO (131 bodů)

„Dál budeme chtít snižovat emise, podporovat výměnu kotlů i jadernou energetiku jako čistý zdroj energie, ale masově investovat do elektroautomobilů a obnovitelných zdrojů je nesmysl.“

(z odpovědi na otázku, zda by Evropská unie neměla projít reformou, včetně Zelené dohody pro Evropu a jejího financování) z rozhovoru Babiš: K normálu se můžeme vracet už před Velikonocemi. Pokud to půjde
Právo, 4. 4. 2020

3) Václav Klaus, bývalý prezident ČR (113 bodů)

„Někdo se podívoval, jak to, že nenosím roušku. O mně je všeobecně známo, že na lyžích nenosím helmu. To je taková moje polemika s takzvaným principem předběžné opatrnosti, který přes zelenou ideologii ovládl náš svět.“

(z odpovědi na otázku, zda se nebojí nákazy virem covid-19, neboť svým věkem patří mezi rizikové osoby) z rozhovoru Ekonomika spadne o deset, patnáct procent, soudí Václav Klaus
https://echo24.cz/a/SFdfg/ekonomika-spadne-o-deset-patnact-procent-soudi-vaclav-klaus?fbclid=IwAR0W_yUrpnvea8yLurQ7cO0Z6IZbtp58Y7OP8smBDJbOMbq5rF8cZyT49jY, 17. 3. 2020

4) Jiří Kobza, poslanec Poslanecké sněmovny ČR (SPD) (107 bodů)

„Paradoxem je, že dosud se nikdo nezabýval otázkou, jaký dopad bude mít na biosféru snížení obsahu

CO₂ v atmosféře.“

(z odpovědi na otázku, zda Evropská unie má dobrou strategii, pokud se snaží prosadit uhlíkovou neutralitu) z rozhovoru Nekoncepční elektromobilita a ekománie – nehezké perspektivy

TECH MAGAZÍN, 9. 4. 2020

5) Andrej Babiš, předseda české vlády, poslanec Poslanecké sněmovny P ČR a předseda hnutí ANO (106 bodů)

„Kdyby ten psychopat Patrik z Děti Země neblokoval D1, tak už je dávno hotová.“

z promluvy Čau lidi. Já a Kundera. A Bakala. A mějte se rádi (17:01 až 17:05 minuta)

<https://www.youtube.com/watch?v=DV-5KdrAKXY>, 12. 7. 2020

5) Tomáš Korda, politolog a doktorand na Ústavu politologie FF UK v Praze (106 bodů)

„Proti reakčnímu eurocentrismu větrníků a solárů je třeba postavit progresivní eurocentrismus jaderné energie, která umožní celému lidstvu osvobodit se od přírody, a západní svobodu.“

z článku Až energie z jádra ukončí zelené řeči o mezích růstu a úspornosti...

https://ceskapozice.lidovky.cz/tema/az-energie-z-jadra-ukonci-zelene-reci-o-mezich-rustu-a-uspornosti.A200610_004005_pozice-tema_lube, 13. 6. 2020

6) Jan Skalický, předseda představenstva Vodní cesty, a. s., a předseda Asociace D-O-L (ODA) (70 bodů)

„Zásah do přírody bude ryze pozitivní. Dá se očekávat, že počasí bude velmi dramatické, že rozdíly mezi teplem a zimou, mezi suchem a povodněmi se bude zvětšovat.“

(z rozhovoru k rozhodnutí české vlády z 5. října 2020 o zahájení přípravy oderské větve plavebního kanálu Dunaj-Odra-Labe) z článku Dunaj–Odra–Labe bude ryze pozitivním zásahem do krajiny, říká šéf asociace. Legrační, reaguje rektor

https://www.irozhlas.cz/ekonomika/odra-dunaj-labe-kanal-cesky-rozhlas-plus-priroda-stavba-ekologie-ekonomika_2010071706_gak, 7. 10. 2020

7) Tomáš Jirsa, starosta Hluboké nad Vltavou a senátor Senátu P ČR (ODS) (67 bodů)

„Státní ochrana přírody podporovaná ekoaktivisty a částí vědecké obce nechala během posledních patnácti let záměrně uschnout téměř 20 tisíc hektarů horských smrčín.“

z článku Koronavirus, sucho a New Green Deal

https://neviditelnypes.lidovky.cz/ekonomika/ekologie-koronavirus-sucho-a-new-green-deal.A200502_175432_p_ekonomika_wag, 4. 5. 2020

8) Tomáš Korda, politolog a doktorand na Ústavu politologie FF UK v Praze (53 bodů)

„Jádro je zavrhané, protože dává naději, že lidská civilizace přežije i v přírodě zpustošené klimatickými změnami, a člověk se nestane zvířetem, které je zajatcem prostředí, do kterého se narodilo a jemuž se přizpůsobilo.“

z článku Až energie z jádra ukončí zelené řeči o mezích růstu a úspornosti...

https://ceskapozice.lidovky.cz/tema/az-energie-z-jadra-ukonci-zelene-rci-o-mezich-rustu-a-uspornosti.A200610_004005_pozice-tema_lube, 13. 6. 2020

9) Jiří Mánek, předseda představenstva Turistického spolku Lipenska a bývalý ředitel Správy NP a CHKO Šumava (49 bodů)

„Do toho všeho si podle plánu ministrů životního prostředí Bursíka a Brabce záměrně pěstujeme kůrovce v národních parcích na Šumavě, v Krkonoších i Českém Švýcarsku.“

z článku EKOLOGIE: Koronavirus vystřídá sucho a kůrovcový Armagedon

https://neviditelny pes.lidovky.cz/ekonomika/ekologie-koronavirus-vystrida-sucho-a-kurovcovy-armagedon.A200428_224204_p_ekonomika_wag, 30. 4. 2020

10) Ivan Langer, advokát, bývalý ministr vnitra a bývalý poslanec Poslanecké sněmovny P ČR (člen ODS) (48 bodů)

„My bychom prostě potřebovali hezkého, sympatického, mladého kluka, který by si byl schopen s mladými lidmi sednout, mluvit s nimi, vysvětlit jim, že Fridays for Future jsou ptákovina, že pro planetu a své životy mohou udělat něco smysluplného, ale úplně jinak, než když jim horoucí klimatologové tvrdí, že je pouze jediná cesta.“

z článku Jaké to je být v Česku konzervativcem

Deník N, 17. 9. 2020

11) Patrik Mlynář, náměstek ministra zemědělství pro sekci lesního hospodaření (43 bodů)

„Vážený pane doktore, přes Vaše neobjektivní hodnocení vlivu lesnického hospodaření na vývoj a stav lužních lesů Soutoku, přes až nepřátelskou emotivnost Vámi zasláného Prohlášení a přes jeho účelové načasování k vyhlášení záměru na vyhlášení NPP Soutok, věřím, že Vám i dalším signatářům Prohlášení jde skutečně o ochranu a zachování lužního lesa na Soutoku.“

z odpovědi předsedovi České společnosti entomologické Davidu Královi k prohlášení osmi odborných společností pod názvem Moravská Amazonie urychleně potřebuje adekvátní péči, správu a územní ochranu, které upozorňuje na významné poškození tamní unikátní přírody v majetku a ve správě státu, 17. 6. 2020

12) Tomáš Jirsa, starosta Hluboké nad Vltavou a senátor Senátu P ČR (ODS) (39 bodů)

„Od okamžiku kdy Gretu poslouchají světoví lídři v Davosu, němečtí velkopřemyslníci si ji zvou na svá zasedání a v OSN nadává světovým vůdcům a oni jí za to freneticky tleskají, jsme překročili hranici racionality a nic není nemožné.“

z rozhovoru Senátor: Zelení chtějí zrušit kapitalismus i demokracii

<https://iuhli.cz/senator-zeleni-chteji-zrusit-kapitalismus-i-demokracii>, 5. 10. 2020

13) Tomáš Jirsa, starosta Hluboké nad Vltavou a senátor Senátu P ČR (ODS) (35 bodů)

„Celá údajná bezzásahovost je ale fikce, protože i v prvních zónách pracovníci parku a aktivisté nevládních organizací zdržují vodu odtékající z mokřadů nebo sekají louky, tedy běžně do přírody „zasahují“!“

z článku ŠUMAVA: Paradoxy národního parku, https://neviditelny pes.lidovky.cz/politika/sumava-paradoxy-narodniho-parku.A200219_230747_p_politika_wag, 21. 2. 2020

14) Jan Skalický, předseda představenstva Vodní cesty, a. s., a předseda Asociace D-O-L (ODA) (32 bodů)
„Kdyby nebyly v Praze náplavky a kdyby na Vltavě nebyla soustava přehrad, tak by v létě tekla prostředkem vltavského koryta 15 metrů široká malá říčka s hloubkou 30 centimetrů.“

z rozhovoru Pan DOL: Koridor Dunaj-Odra-Labe už funguje, patří do něj i pražská Náplavka

<https://www.flowee.cz/floweecity/smart-cities/8272-propagator-koridoru-dunaj-odra-labe-projekt-uz-funguje-patri-do-nej-i-prazska-naplavka>, 16. 11. 2020

15) Jaroslav Kubera, senátor Senátu P ČR (ODS) (25 bodů)

„Nové zelené tsunami, které se rychlostí zvuku blíží k našim hranicím a které je založeno na vyvolávání strachu o osud planety, doplněné heslem ‚poručíme větru dešti‘, a úžasný zelený byznys je na světě.“

z článku Pozor na zelenou tsunami a hledání nepřítelů, varoval šéf Senátu v novoročním projevu

<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/predseda-senatu-jaroslav-kubera-prednasi-novorocni-projev-40308550>, 1. 1. 2020

16) Jan Skalický, předseda představenstva Vodní cesty, a. s., a předseda Asociace D-O-L (ODA) (22 bodů)

„Podle Ramsarské úmluvy o mokřadech jsou nějaké parametry, jak se mají státy chovat k přírodě. To vše je ve studii zahrnuto.“

(pozn.: Český ramsarský výbor jako poradní orgán ministra životního prostředí ovšem výstavbu oderské větve plavebního kanálu Dunaj-Odra-Labe důrazně odmítá)

z rozhovoru Kanál za stamiliardy? Jen vany s hnijící vodou, hraje se o peníze lidí, tvrdí Seják

<https://www.dvtv.cz/video/kanal-za-stamiliardy-jen-vany-s-hnijici-vodou-hraje-se-o-penize-lidi-tvrdi-sejak> (32:51 až 32:59 minuta), 6. 10. 2020

17) Tomáš Jirsa, starosta Hluboké nad Vltavou a senátor Senátu P ČR (ODS) (8 bodů)

„A tak v parku, kde chráníme každého kůrovce, záměrně upálíme tisíce drobných příslušníků šumavské fauny a flóry, kteří ve vřesovištích žijí.“

z článku ŠUMAVA: Paradoxy národního parku

https://neviditelnypes.lidovky.cz/politika/sumava-paradoxy-narodniho-parku.A200219_230747_p_politika_wag,

21. 2. 2020

Tisková zpráva Děti Země

FOTOBLOG

Květnatý pás v Písku a přírodovědná vycházka

Také v Písku už mají květnatý pás, a to díky projektu místního spolku Voda a zeleň, který uspěl v participativním rozpočtu. A protože pás kvete opravdu pěkně, uspořádali místní hojně navštívenou

přírodovědnou vycházku. Jak ukazují dnešní fotky, úžasné bylo nejen počasí, ale i nadšení účastníků z objevování hmyzího světa. Jsem rád, že jsem mohl být u toho.

Jiří Řehounek

(foto z archivu spolku Voda a zeleň)

První číslo zpravodaje Ďáblík mohli naši členové a přátelé spatřit v říjnu 1999. Zpočátku vycházel jen čtyřikrát do roka, jak se sami můžete přesvědčit [na stránce](#), kde pro Vás máme všechny. Se začátkem vydávání již třetí stovky Ďáblíka jsme se rozhodli zabrousit do tohoto archivu a po dvaceti letech vytáhnout na světlo články představující, co nás tehdy těšilo i trápilo a představit Vám skrze jejich texty i naše bývalé kolegyně a kolegy. Někdy možná překvapí podobnosti dění s dneškem, či jak se některé záležitosti táhnou téměř přes celou lidskou generaci.

O stavbě stožáru vysílače Rádia Faktor na Kleti není rozhodnuto

Přesto, že kauze Vysílač Rádia Faktor na Kleti je věnována v mediích pozornost a níže uvedená tisková zpráva byla většinou "akceptována", přetiskujeme její plné znění, neboť se jedná o zásadní obrat ve vývoji celé kauzy. I když se šampaňským zatím na jarní Klet nejdeme, jak jsem sliboval v minulém čísle, věřím, že podzimní výlet by již takto motivován mohl být ...

TISKOVÁ ZPRÁVA ze dne 24. 4. 2003

Ministr životního prostředí zrušil rozhodnutí svých úředníků

V únoru loňského roku udělilo Ministerstvo životního prostředí Rádiu Faktor výjimku ze základních podmínek ochrany zvláště chráněných silně ohrožených druhů živočichů sýce rousného a kulíška nejmenšího, vyskytujících se ve vrcholových partiích Kleti, v oblasti plánované výstavby nového 80 metrového stožáru pro vysílač Rádia Faktor. Udělení této výjimky je podmíněno vydání rozhodnutí Správou CHKO Blanský les, bez něhož nelze zahájit územní a stavební řízení. Proti udělené výjimce se odvolala občanská sdružení Calla, Hnutí Duha a Jihočeské matky s odůvodněním, že výjimka z ochranných podmínek je udělována ze zákona pouze v případě "kdy jiný veřejný zájem výrazně převažuje nad zájmem ochrany přírody".

Ministerstvo bude žádost posuzovat znovu

Na základě návrhu zvláštní (rozkladové komise) ministr napadené rozhodnutí zrušil a vrátil k novému projednání s tím, že požaduje podrobně vyložit, na základě jakých skutečností je posuzován investiční záměr jako jiný veřejný zájem, který v daném případě výrazně převažuje nad zájmem ochrany přírody. Občanská sdružení ve svém odvolání požadovala, aby žádost o udělení výjimky byla zamítnuta, neboť jak uvádí p. Molek ze Sdružení Calla, "vytvoření podmínek pro sdělovací prostředek, byť slouží k informování veřejnosti, nemůže být veřejným zájmem výrazně převažujícím nad zájmem ochrany přírody".

Stavbu nutno posuzovat zejména z hlediska krajinného rázu

Ministr Ambrozek dále upozorňuje na zvláštní souhlas se zásahem do krajinného rázu, který nelze nahradit udělením výjimky z ochranných podmínek zvláště chráněných živočichů. O tom, že právě krajinný ráz může být ve II. zóně CHKO Blanský les výstavbou stožáru dotčen, svědčí i tři odborné posudky, které si nechala

zpracovat Správa CHKO a občanská sdružení.

O možném využití stávajících stožárů jsou přesvědčena nejen občanská sdružení, ale tuto možnost nevyvrátil ani Úřad pro civilní letectví a České Radiokomunikace, jak uvedl lednový pořad Nedej se.

Vladimír Molek, vyšlo v květnu 2003 v Ďáblíku č. 13

ZAOSTŘENO ENVIROSKOPEM

Vybrali jsme pro vás ze 400 různých tipů na výlety po Jihočeském kraji, které všechny najdete v databázi Envirooskop na webu www.envirooskop.cz. Jeho zpracovatelem je jihočeská Krajská síť environmentálních center KRASEC.

Přirozeně meandrující říčka Smutná (lat: 49.4272, lon: 14.4392)

Prokličujte jedním působivým údolím společně s meandrující říčkou Smutnou.

Řeka pramení pod svahy kopce Chlum u Jistebnice a v Bechyni vtéká do Lužnice. Chráněný úsek se zachovanými meandry (2,5 km) se nachází v přírodní památce Smutný. Začíná na výtoku z rybníku Chobot a končí mostem „Na Maděrovce“ na silnici Sepekov–Opařany. Koryto říčky se často mění z rychle tekoucí do klidně plynoucí oblasti. Na rybníce Chobot můžete pozorovat vodní ptáky, v hojných počtech třeba volavky bílé a volavky popelavé, které tu loví ryby. Pravidelně se zde vyskytuje vydra říční nebo různé vodní plži. Na přilehlých loukách roste vachta trojlístá a orchidej prstnatec májový.

Téměř celé povodí řeky Smutné je známo hojným výskytem pravěkých a raně středověkých pohřebních mohyl. Jedno z takových pohřebišť nedaleko Sepekova na zalesněném návrší Chlum čítá více než 60 mohyl z doby bronzové a halštatské. Dostanete se k němu po červené turistické trase od kamenného mostu rybníka Chobot (1,4 km).

Zřejmě v souvislosti se zdejší židovskou komunitou v oblasti Jistebnice (od 16. století do roku 1890) je řeka Smutná na svém horním toku označována biblickým názvem Cedron.

V minulosti sílu řeky hojně využívaly vodní mlýny. V Božeticích můžete navštívit muzeum mlynářství, u rybníka Chobot funguje malá vodní elektrárna (<http://calla.ecn.cz/atlas/detail.php?kat=1&id=432>). Ubytování seženete v Krajícově mlýně – Hotýlku Maděrovka.

Časová náročnost: 2 hodiny

Povaha terénu: Velká část potoka je lemována zpevněnými polními cestami, které spojují jednotlivé usedlosti a obce v blízkosti potoka. K oběma koncům lokality lze dojet po asfaltové silnici. Terén podél chráněného úseku potoka je značně členitý a z velké části zalesněný, vzhledem k povaze terénu tudy nevedou využívané cesty.

Dostupnost: Severní hranice lokality u rybníka Chobot je vzdálená 1,7 km východně od autobusové

zastávky v Sepekově. Autobusem lze dojet přímo k jižní hranici lokality, kterou křížuje hlavní silnice ze Sepekova do Opařan, na autobusovou zastávku Sepekov – U Maděří. Po polních a lesních cestách mimo turistické trasy lze projít od jednoho konce chráněného území k druhému (2,5 km po levém břehu potoka).

Odkaz na lokalitu na stránce Envirokopu najdete zde: <http://www.envirokop.cz/?prirozene-meandrujici-ricka-smutna>

Vybrali pro vás Romana Panská a Edvard Sequens

Jihočeský kraj

Projekt Envirokop je podpořen Jihočeským krajem.

POZVÁNKY NA AKCE

Calla a Správa CHKO Blanský les Vás srdečně zvou na přírodovědnou vycházku

„Výprava na Dívčí Kámen“

S ornitologem **Petrem Veselým** (PřF JU), historikem **Václavem Kabíčkem**,
botanikem **Petrem Lepším** (Správa CHKO Blanský les)
a entomologem **Jiřím Řehounkem** (Calla)

Přírodovědná vycházka z Třísova na Dívčí Kámen zaměřená na určování zajímavých rostlin a živočichů. Její součástí bude také ukázka odchyty a kroužkování ptáků a povídání o historii regionu.

Vycházka s odborným výkladem je vhodná i pro děti a potrvá asi čtyři hodiny. Trasa bude většinou sjízdná pro dětské kočárky.

Sobota 18. 9. 2021 od 8:15 hod.

Sraz účastníků na vlakovém nádraží v Třísově (vyčkáme příjezdu vlaku od Českých Budějovic v 8:12)

Více informací: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice, tel: 605 066 898, Rehounek.J@seznam.cz, www.calla.cz

Zelené úterky

Calla vás srdečně zve na on-line besedu

O čmelácích a lidech

**s Ondřejem Hercogem
ze skupiny Čmeláci PLUS**

Všechno, co jste kdy chtěli vědět o čmelácích, ale báli jste se zeptat. Jaký význam mají čmeláci v přírodě? Jak fungují jejich hnízda? Co je ohrožuje? A jak jim můžeme pomáhat?

V úterý 21. září 2021 od 17:30 hod.

Prostřednictvím aplikace Zoom:

<https://us02web.zoom.us/j/83896902544?pwd=N0w1S2QrRjY3UDRiT1M1ZmtJdzdnUT09>

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice
tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>
a také na <https://www.facebook.com/spolekcalla>

Borovanské pondělky

Povídání o půdě v souvislostech

**s Miloslavem Devetterem
z Biologického centra Akademie věd ČR**

Půda je základem ekosystémů a naší civilizace. Navzdory tomu si jí nevážíme, využíváme ji až do krajnosti. Povídání o tom, co o půdě (ne)víme a jak to souvisí s naším životem.

Pondělí 20. září 2021 od 18:00 hodin

**v Podzámčí, v prostorách
Komunitní školy Borovany**

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Edvard Sequens

tel.: 602 282 399, edvard.sequens@calla.cz, www.calla.cz

Akce je finančně podpořena Jihočeským krajem v rámci sítě Krasec

Hnutí DUHA

Místní skupina České Budějovice

Vás zve na besedu

**Zlepšuje se stav lesů a
české krajiny?**

**s prof. RNDr. Jakubem Hruškou,
CSc.**

Evangelická modlitebna Archa, Pohorská 865, Kaplice

v pondělí 4. října 2021 od 17.30 hod.

vstup zdarma

Akce je finančně podpořena Jihočeským krajem v rámci sítě Krasec.

Hnutí DUHA
Místní skupina České Budějovice

Vás zve na besedu

Úloha elit ve veřejném diskursu

s PhDr. Ivanem Ryndou,

**pracovníkem katedry sociální a kulturní ekologie,
fakulty humanitních studií Karlovy univerzity**

Kdo je dnes osobnost a kdo jen mediální hvězdička?

Kulturní a kreativní centrum Rabenštejnská 2020,

Panská 207/4, České Budějovice

ve čtvrtek 14. října 2021 od 17.30 hodin

vstupné dobrovolné

„Tato akce je spolufinancována statutárním městem České Budějovice v rámci sítě Krasec,,.

Zelené úterky

Calla vás srdečně zve na besedu

Každý pták se počítá!

s Alenou Klvaňovou
z České společnosti ornitologické

Dá se spočítat, kolik máme u nás ptáků? Koho to napadlo jako prvního? Proč je to vlastně dobré vědět? Jak tyto znalosti pomáhají v ochraně ptactva? A jak si sčítáním a mapováním zlepšit zdraví?

V úterý 19. října 2021 od 17:30 hod.

Klub Horká Vana / prostřednictvím aplikace Zoom (bude upřesněno)

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice

tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

a také na <https://www.facebook.com/spolekcalla>

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.

Borovanské pondělky

Calla Vás srdečně zve na besedu

Kvetoucí trávníky - potěšení pro oko, prospěch pro přírodu

s Jiřím Řehounkem

vedoucím programu Ochrana přírody ve spolku Calla

Městské a zahradní trávníky zabírají spoustu místa. Leckteré by přitom mohly rozkvést a podpořit ubývající hmyz. Jak na to, aby trávníky kvetly a bzučely? Sekat nebo nesekat?

Pondělí 18. října 2021 od 18:00 hodin

**v Podzámčí, v prostorách
Komunitní školy Borovany**

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Edvard Sequens

tel.: 602 282 399, edvard.sequens@calla.cz, www.calla.cz

Akce je finančně podpořena Jihočeským krajem v rámci sítě Krasec.

ORNITOLOG NA DRÁTĚ - online pořad České společnosti ornitologické

20. DÍL:

URČUJEME PTÁKY NA PODZIM

*ODBORNÍCI: ONDŘEJ BELFÍN,
JAKUB HLAVÁČEK, JOSEF
RUTTERLE*

VE STŘEDU 13. ŘÍJNA V 17:30

Podrobnosti vždy před vysíláním na <https://www.birdlife.cz/ornitolog-na-drate/>.

Zpravodaj **Ďáblík** pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla posílejte do 13. října 2021 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru Ďáblíka, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře.

Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!